

مجلة الدراسات الإيرانية
Journal for Iranian Studies
فصلنامه پژوهش های ایرانی

فصلنامه پژوهش های ایرانی

پژوهش های علمی متخصص

فصلنامه علمی پژوهشی به دو زبان عربی و انگلیسی

شماره ویژه
ژوئیه ۲۰۱۸

مطالب مندرج در این شماره گلچینی از شماره های گوناگون فصلنامه پژوهش های ایرانی است که خلاصه ای نظری و کاربردی در اختیار خوانندگان و علاقه مندان به امور ایران می گذارد

صاحب امتیاز

RASANAH

مؤسسه بین المللی مطالعات ایران
International Institute for Iranian Studies

تعامل بین سازمانی دولت ترامپ و سیاست خارج آمریکا در خصوص ایران

عمرو عبد العاطی

پژوهشگر مسائل آمریکای مجله السیاسه الدولیه وابسته به
موسسه مطبوعاتی الاهرام

باراک اوباما رئیس جمهور سابق آمریکا معتقد بود که برنامه هسته ای و نقش بحث برانگیز ایران در منطقه خاورمیانه دو مقوله تفکیک پذیرند و اینکه اگر ایران و گروه (۱+۵) به توافق هسته ای دست پیدا کنند ایران از اهداف هسته ای خود صرف نظر کرده و سیاست بی ثبات کننده ایران در منطقه رو به افول می گذارد و همچنین ارتباط ایران با بازارهای جهانی منجر به اصلاح خصومت ورزی های این کشور شده و دست آخر ایران به یک کشور قدرتمند دارای نقش سازنده در منطقه تبدیل می شود.^[1]

در سیاست خارجی دولت پرزیدنت دونالد ترامپ درباره ایران تنها مساله اجرا یا عدم اجرای برجام (توافق هسته ای) که در نیمه سال ۲۰۱۵ میلادی-تیر ۱۳۹۴ خورشیدی بسته شد) مورد توجه قرار نگرفته بلکه دولت آمریکا بند دیگری تحت عنوان نقش ایران در خاورمیانه را هم در نظر گرفته است. حکومت ایران در منطقه از نظر دولت آمریکا در راستای ایجاد بی ثباتی در منطقه و حمایت نظامی و مالی از گروه های شبه نظامی شیعه در کشورهای عربی متعدد فعالیت می کند. به همین دلیل هم ترامپ تصریح کرد حکومت ایران دیکتاتوری وحشی بوده که از تروریسم حمایت می کند و توسط یک ایدئولوژی فاسد هدایت می شود.

سیاست خارجی دولت ترامپ درباره ایران بر اثر کنش و تاثیر متقابل نهادهای رسمی و غیر رسمی متعدد شکل می گیرد. این موسسات نقش عمده ای در تدوین سیاست خارجی دولت ترامپ ایفا می کنند. در ساختار سیاسی آمریکا اصل بنیادین «کنترل و موازنه» (Check and Balance) بنیان نهاده شده است. قانون اساسی آمریکا اختیارات گسترده ای به نهادهای غیر سیاسی برای نظارت و کنترل نهادهای سیاسی اعطا کرده است. چنانچه موسسات سیاسی به دنبال سوءاستفاده از اختیارات واگذار شده یا دست اندازی به اختیارات موسسات دیگر باشند نهادهای غیر سیاسی می توانند قدرتشان را متوقف یا محدود کنند. ساختار حکومتی آمریکا بر مبنای تفکیک قوا (مقننه و مجریه و قضا) قرار دارد و تصمیم گیری و قدرت مطلق در پرتو این ساختار در دست یک نفر نیست. روابط بین این نهادها نه تنها بر مبنای تفکیک قوا بلکه بر مبنای (Separated Institutions Sharing Power) یعنی نهادهای جداگانه ای که در تصمیم گیری با یکدیگر همکاری می کنند تنظیم می شود.^[2] پژوهشگر در این پژوهش به این پرسش پاسخ می دهد که چگونه دیدگاه نهادهای تدوین کننده سیاست خارجی آمریکا در ترسیم سیاست خارجی دولت ترامپ درباره ایران سهیم بوده است. این پژوهش از چهار محور اصلی تشکیل شده و در بخش نخست نهادهای اصلی که سیاست خارجی آمریکا را ترسیم می کنند مورد بررسی قرار می گیرند. بخش دوم به مناسبات بین این نهادها در دولت پرزیدنت دونالد ترامپ می پردازد. بخش سوم دیدگاه نهادهای عمده تدوین کننده سیاست خارجی درباره ایران را تحلیل و بررسی می کند. در بخش پایانی به سیاست خارجی دولت ترامپ درباره ایران در پرتو مناسبات متقابل این نهادها اشاره می شود.

نخست: نهادهای تدوین کننده سیاست خارجی آمریکا

تدوین سیاست خارجی آمریکا فرآیند پیچیده و متداخلی است که در آن نهادهای

رسمی و غیر رسمی متعددی از جمله گروه های فشار (لابی) و اتاق های فکر (Think Tanks) سهیم هستند.

در قانون اساسی آمریکا نقش معینی برای موسسات تاثیر گذار در تدوین سیاست خارجی آمریکا مشخص نشده است اما برخی از این نهادها در عمل نقش رو به رشد و برخی دیگر نقش ضعیفی داشته اند. بعضی از آنها هم در دوره های زمانی معینی بسته به شرایط آن دوره ظهور کردند.

دستگاه قانونگذاری یا کنگره آمریکا نقش موثری در تدوین سیاست خارجی آمریکا بازی می کند. کنگره مسئولیت وضع قوانین سیاسی و اقتصادی را به عهده دارد. این قوانین در صورت تصویب برای قوه مجریه لازم الاجرا است. قوه مجریه با توجه به این قوانین ممکن است سیاست خارجی خاصی در تقابل با خواسته مسئولان در پیش بگیرد. این نقش آفرینی در حالی گسترش یافته که در کمیته های سیاست خارجی و دفاعی و اطلاعاتی مجلس سنا و مجلس نمایندگان جلسات استماع با حضور مقام های دستگاه های اجرایی دست اندرکار در تدوین و اجرای سیاست خارجه برگزار می شود.

«قدرت کیف پول» (Power of the Purse) منجر به رشد نقش آفرینی کنگره در فرآیند تصمیم گیری در سیاست خارجی می شود چه این نهاد تعیین می کند چقدر بودجه صرف برنامه های مد نظر رئیس جمهور در سیاست خارجی شود.^[3]

اختیارات قانونگذاری در قانون اساسی آمریکا به کنگره مرکب از مجلس سنا و مجلس نمایندگان واگذار شده و در برخی موارد این دو به طور جداگانه فعالیت و در برخی اوقات با قوه مجریه همکاری می کنند. اما با این حال، نقش آفرینی کنگره طی دوره های تاریخی مختلف کم رنگ تر و نقش رئیس جمهور به دلایل متعدد بارزتر شده است. به عنوان مثال مسائل داخلی بیشتر از سیاست خارجه مورد توجه نهاد قانونگذاری آمریکا قرار دارد. علاوه بر این، کنگره آمریکا نهادهای تخصصی را که دست اندرکار گردآوری اطلاعات درباره تنش ها و خطرهای خارجی آمریکا باشد در اختیار ندارد. در مقابل اما دستگاه مجریه آمریکا به گردآوری و آرشیو اطلاعات یاد شده می پردازد. این اطلاعات محرمانه تنها در اختیار اعضای کنگره قرار دارند و به دست دستگاه مجریه نمی رسند.^[4]

هر چند دستگاه قانونگذاری آمریکا نقش چندانی در تدوین سیاست خارجی ایفا نمی کند اما نقش دستگاه مجریه در این خصوص نمود بیشتری پیدا می کند. رئیس جمهور و مشاوران وی و شورای امنیت ملی و وزارتخانه ها به ویژه وزارت امور خارجه و دفاع و جامعه اطلاعاتی مثل آژانس اطلاعات مرکزی (سیا) با نقش آفرینی موثر و رو به رشد در این زمینه بر جهت گیری و تصمیم گیری های رئیس جمهور تاثیر می گذارند. کلیه این مراکز توصیه

ها و تجزیه و تحلیل‌های مرتبط با مسائل مختلف سیاست خارجی را در اختیار رئیس‌جمهور قرار می‌دهند اما تصمیم‌گیری نهایی به عهده رئیس‌جمهور است که او این تصمیمات را با توجه به بحث و گفت‌وگو و مناسبات بین دستگاه‌های اجرایی اتخاذ می‌کند. همه نهادهای قوه مجریه در حال رقابت با یکدیگر برای تاثیر بیشتر بر فرآیند تدوین سیاست خارجی همسو با دیدگاه‌ها و منافع خودشان هستند. دستگاه اجرایی آمریکا وظیفه پرداختن به چالش‌ها و مشکلات آمریکا در سطح بین‌المللی را به عهده دارد. اما نقش وزارت دفاع آمریکا (پنتاگون) در شرایط وقوع بحران و یا در مواقعی که امنیت و منافع ملی آمریکا در معرض تهدید قرار می‌گیرند بروز پیدا می‌کند چه اینکه در این شرایط رویکرد نظامی در صدر ابزارهای اجرایی سیاست خارجی آمریکا قرار می‌گیرد. همچنین رئیس‌جمهور می‌تواند با افزایش یا کاهش اختیارات و اگذار شده به این مراکز نقش آنها را تعیین کند. هر چند وزیر امور خارجه توسط رئیس‌جمهور تعیین می‌شود اما در موارد متعددی پرونده یا وظیفه خاص وزارت امور خارجه توسط این وزارتخانه به یکی از دستگاه‌های اجرایی که با وزارت امور خارجه همکاری می‌کنند واگذار می‌شود.^[5]

دو دستگاه اجرایی و قانونگذاری با توجه به قانون اساسی آمریکا از اختیارات متداخلی در تدوین سیاست خارجی برخوردار هستند که گاه به مرحله برخورد و تقابل و منازعات حقوقی بر سر این اختیارات می‌رسد. کنگره در موارد متعددی وظیفه تدوین سیاست خارجی را به رئیس‌جمهور واگذار می‌کند. اما به هر حال رئیس‌جمهور آمریکا بدون موافقت دستگاه‌های قانونگذاری دست به فعالیت‌هایی زده که منجر به تنش‌آفرینی خارجی و جنگ شد و به همین دلیل نقش رئیس‌جمهور در فرآیند تدوین سیاست خارجی در حال کم‌رنگ شدن و متقابلاً نقش کنگره در حال پررنگ شدن است.^[6]

دوم: کشمکش نهادهای دولت ترامپ

پرزیدنت ترامپ در چند ماه نخست ریاست جمهوری با تکیه بیشتر به مشاوران و حلقه نزدیک به ویژه دامادش جارید کوشنر از دستگاه اجرایی و کارشناسان نهادهای تدوین‌کننده سیاست خارجی فاصله گرفت. این رویکرد منجر به درگیری در دستگاه اجرایی و کشمکش بین نهادهای تدوین‌کننده سیاست خارجی شد. اما همزمان با برکناری بسیاری از این مشاوران توجه رئیس‌جمهور به دیدگاه نظامیان دولت آمریکا مثل جیمز ماتیس وزیر دفاع و هربرت ریمنوند مک‌مستر مشاور امنیت ملی و جان کلی وزیر امنیت داخلی سابق و رئیس کنونی کارکنان کاخ سفید معطوف شد. کلی پس از کناره‌گیری راینس پریبوس رئیس کارکنان کاخ سفید شد.

دونالد ترامپ رئیس‌جمهور آمریکا که در ۲۰ ژانویه ۲۰۱۷ میلادی (اول بهمن ۱۳۹۵

خورشیدی) زمام امور کاخ سفید را تحویل گرفت نقش آفرینی سنتی وزارت امور خارجه در تدوین سیاست خارجی آمریکا را نادیده گرفت. ترامپ و رکس تیلرسون وزیر امور خارجه سابق بر سر پرونده های متعددی در سیاست خارجی از جمله کره شمالی و قطر با یکدیگر اختلاف داشتند. در حالیکه تیلرسون به راهکار دیپلماتیک برای این چالش ها تمایل داشت ترامپ اغلب از تمایل دولتش برای استفاده از قدرت سخت (رویکرد نظامی و زور) به جای دیپلماسی صحبت می کرد. او همواره در عمل و در سخن رویکردی در تقابل با آنچه تیلرسون می گفت اتخاذ می کرد. رئیس جمهور اختیارات گسترده ای در حوزه سیاست خارجی به داماد خود کوشنر واگذار نمود. این اختیارات عمدتاً در دست وزیر امور خارجه بودند. [7] ۲۱٪ از کارشناسان امور خارجی در عرض هشت ماه نخست ریاست جمهوری ترامپ از پست های خود در وزارت امور خارجه برکنار شدند. [8]

ترامپ مخالف گسترش راهکارهای دیپلماتیک برای تقویت سیاست خارجی بود و به این خاطر بودجه اختصاص یافته به دیپلماسی و کمک خارجی (کمک به پناهجویان و کمک به کشورهای که در معرض بلایای طبیعی قرار می گیرند و حمایت از جنبش های نوپا و دموکراسی خواه و مقابله با شیوع ایدز) به میزان ۶.۶ تریلیون دلار کاهش یافت. این اقدام با افزایش پنجاه و چهار میلیارد دلاری هزینه دفاعی یعنی تقریباً کل بودجه وزارت خارجه همراه بود که بیانگر باور شدید ترامپ به رویکرد نظامی و ترجیح آن بر دیپلماسی در مدیریت مسائل بین المللی است. ترامپ معتقد است که کشورهای جهان از جمله متحدان آمریکا واکنش بهتری نسبت به تهدید و زور نشان می دهند و کشورها چندان نسبت به متقاعد سازی توجه نمی کنند. [9]

اما حالا که تیلرسون وزیر امور خارجه تنها چهارده ماه بعد از تصدی این پست توسط ترامپ در دوازدهم مارس ۲۰۱۸ میلادی (۲۱ اسفند ۱۳۹۶ خورشیدی) برکنار شده و مایک پمپئو رئیس سیا سکان وزارت امور خارجه را به دست گرفته به نظر می رسد که وزارت خارجه آمریکا بر خلاف دوره تیلرسون همسویی بیشتری با دیدگاه ترامپ در سیاست خارجی داشته باشد و بدین ترتیب پمپئو می تواند نقش وزارت خارجه در تدوین سیاست خارجی آمریکا را احیا کند. ترامپ و پمپئو با یکدیگر اتفاق نظر دارند. پمپئو در دوره ریاست سازمان سیا گزارش های اطلاعاتی در اختیار رئیس جمهور قرار می داد و همین منجر به ایجاد روابط گرم بین این دو و فاصله گرفتن تیلرسون وزیر خارجه سابق و نزدیکی بیشتر پمپئو و ترامپ شد.

هرچند حزب رئیس جمهور (حزب جمهوری خواه) اکثریت کرسی های کنگره (مجلس نمایندگان و سنا) را در اختیار دارد اما مناسبات بین دستگاه اجرایی و قانونگذاری در مسیر

تقابل و برخورد قرار داشته و به همین دلیل هم بسیاری از نامزدهای معرفی شده توسط رئیس جمهور برای پست های مهم دولت در کنگره رای نمی آورند. علاوه بر این، مناقشات و اختلاف نظر شدید بین رئیس جمهور و مشاورانش از یک سو و اعضای جمهوری خواه منتقد وی در کنگره از جمله سناتور جان مک کین رئیس کمیته خدمات نظامی و بوب کروکر رئیس کمیته روابط خارجی سنا بروز پیدا می کند.

سوم: دیدگاه نهادهای دولت ترامپ درباره ایران

حالا فارغ از اینکه مقام های دولت آمریکا درباره نحوه تعامل با تنش های حاکم در منطقه خاورمیانه دیدگاه واحدی ندارند اما همگی بر سر این موضوع اتفاق نظر دارند که باید موضوع تندی در خصوص نفوذ و نقش بی ثبات کننده ایران در منطقه خاورمیانه در پیش گرفت. آنها با دیدگاه رئیس جمهور درباره خروج یکجانبه آمریکا از برجام همسو نیستند. مهم ترین دیدگاه های حاکم بر نهادهای محوری و موثر در تدوین سیاست خارجی آمریکا درباره ایران عبارتند از:

۱- کاخ سفید:

ترامپ از زمانی که رسماً به عنوان نامزد جمهوری خواهان در انتخابات ریاست جمهوری معرفی شد و تا موعد برگزاری انتخابات در هشتم نوامبر ۲۰۱۶ میلادی (۸ آبان ۱۳۹۵ خورشیدی) دست از انتقاد توافق هسته ای میان ایران و کشورهای عضو دائم شورای امنیت و آلمان برداشت. ترامپ از برجام به عنوان بدترین توافق در تاریخ آمریکا و توافق هسته ای فاجعه بار یاد می کند چرا که برجام به نظر ترامپ در راستای تامین منافع آمریکا قرار ندارد و ضد امنیت و منافع مستقیم اسرائیل است. او در نشست سالانه کمیته روابط عمومی آمریکا- اسرائیل (آپیک) گفت خروج از برجام در اولویت سیاست های خارجی دولت او بوده و دولت او قصد گسترش روابط با ایران را ندارد.^[10]

ترامپ حتی بعد از آغاز دوره ریاست جمهوری اش در بیستم ژانویه ۲۰۱۷ میلادی (اول بهمن ۱۳۹۵ خورشیدی) سر حرف خود درباره برجام ماند. برجام از منظر ترامپ منجر به زیاده خواهی هسته ای ایران و دست یابی مشروع به بمب هسته ای شده است. کشورهای اروپایی متحد آمریکا غنی سازی اورانیوم را حق مشروع ایران می دانند. این کشورها انجام برنامه ها و پروژه هایی توسط ایران برای ساخت سانتریفوزهای پیشرفته و نوسازی زیر ساختارهای هسته ای فرسوده را اقدامی قابل قبول برشمردند و به تبع آن موثرترین و مرگبارترین تحریم ها علیه ایران و نظام مالی این کشور را برچیدند.^[11] رئیس جمهور آمریکا بر این باور است که برجام و رفع تحریم ها و کاهش فشارهای شدید داخلی ناشی از

تحریم های آمریکا و نظام بین الملل جان دوباره به رژیم خودکامه ایران در عرصه سیاسی و اقتصادی بخشید. رفع تحریم ها منجر به سرازیر شدن سریع درآمدهای مالی به ارزش بیش از ۱۰۰ میلیارد دلار از جمله ۱۰۸ میلیارد دلار پول نقد به جیب حکومت شد. رژیم ایران از این مبلغ برای تامین مالی تروریسم استفاده می کند.

ترامپ در کلیه سخنرانی ها به این نکته اشاره می کند که برجام فرصت گسترش برنامه هسته ای را در اختیار ایران قرار داده چه اینکه محدودیت هایی که در این توافق بر آنها تاکید شده در عرض چند سال دیگر رفع خواهند شد. ترامپ گفت آمریکا به امتیاز بازرسی های محدود از تاسیسات هسته ای در ازای تعویق کوتاه مدت و موقت برنامه هسته ای ایران در راستای دست یابی به بمب هسته ای دست یافته است. او افزود «در حالیکه دولت آمریکا همه مفاد برجام را رعایت می کند حکومت ایران در راستای تنش آفرینی و دامن زدن به هرج و مرج و تروریسم در منطقه خاورمیانه و مناطق دیگر فعالیت می کند.»^[12]

ترامپ در نشست سران کشورهای عربی و اسلامی و آمریکا در پادشاهی عربستان سعودی در ۲۱ مه ۲۰۱۷ میلادی (۲۱ اردیبهشت ۱۳۹۶ خورشیدی) گفت «ایران به تروریست ها پایگاه امن می دهد و از آنها حمایت مالی می کند و به آنها موقعیت اجتماعی مناسب برای جذب کردنشان می دهد. ایران به تامین مالی و مسلح کردن و آموزش تروریست ها و گروه های شبه نظامی و تندرو می پردازد و این گروه ها در راستای تخریب و بی ثباتی در منطقه فعالیت می کنند. علاوه بر این، ایران منبع کشمکش فرقه ای و تروریسم چند دهه اخیر در خاورمیانه است. از این رو، کشورهای متحد آمریکا خواهان همکاری با این کشور برای منزوی کردن ایران و منع این کشور از تامین مالی فعالیت های تروریستی هستند.»^[13] استراتژی امنیت ملی ترامپ در دسامبر ۲۰۱۷ میلادی (دی ۱۳۹۶ خورشیدی) منتشر شد. در این سند به این مساله اشاره شده که ایران از طریق نایبان و متحدان از شرایط بی ثباتی در منطقه برای گسترش نفوذ بهره گرفته و همچنان به ایجاد بی ثباتی و ترویج خشونت ورزی در منطقه و نیز گسترش برنامه موشک بالستیک و توانمندی های اطلاعاتی می پردازد.^[14]

۲- وزارت دفاع (پنتاگون):

جیمز ماتیس یکی از منتقدان سیاست باراک اوباما درباره ایران بود. وی خواهان اقدام نظامی علیه این کشور در واکنش به مسلح کردن شبه نظامیان ضد آمریکایی در عراق توسط حکومت ایران شد. ماتیس که به سمت وزیر دفاع دولت پرزیدنت ترامپ منصوب شد رفته رفته رویکرد ملایم تری در پیش گرفت. او به یکی از مهم ترین مسئولان دولت آمریکا که خواهان رویکرد ملایم درباره ایران هستند تبدیل شد. اختلافات بین ماتیس و ترامپ در سال گذشته (۲۰۱۷ میلادی - ۱۳۹۶ خورشیدی) علنی شد و او حتی گفت «بهتر است رئیس جمهور به

برجام پایبند بماند.» [15]

هر چند ماتیس مخالف برجام بود اما خواهان لغو برجام نیست. او معتقد است برجام به اصلاح و شروط بیشتری برای کنترل بیشتر ایران نیاز دارد. ماتیس که از هواداران ماندن آمریکا در برجام است در عین حال از سیاست های ایران در منطقه انتقاد می کند. او درباره لزوم اتخاذ اقدامات تنبیهی علیه ایران و متحدانش به دلیل تهدید آفرین بودن سخن گفته و طرح بازداشت و یا ترور محرمانه نیروهای ایرانی و مقابله با کشتی های ایران در خلیج عربی را مطرح نموده است. ماتیس بارها تاکید کرده که ایران بزرگ ترین تهدید در خاورمیانه است. [16]

استراتژی دفاع ملی آمریکا در سال ۲۰۱۸ میلادی (۱۳۹۷ خورشیدی) توسط وزارت دفاع این کشور منتشر شد. در این سند که با دیدگاه ماتیس درباره ایران همسویی دارد گفته شده ایران مهم ترین عامل بی ثباتی در خاورمیانه است که همچنان در راستای ترویج خشونت و ایجاد بی ثباتی و دست یابی به بمب هسته ای و حمایت از تروریسم فعالیت می کند. این سند افزود «تهران با ابزارهایی مثل فعالیت های تروریستی دولتی و ایجاد شبکه گسترده ای از مزدوران و برنامه موشکی به دنبال رقابت با همسایگانش برای تسلط بر منطقه و دست یابی به اهداف مورد نظر است. به همین دلیل در این استراتژی به این مساله اشاره شده که آمریکا باید برای برقراری توازن قوا با ایران و مقابله با حضور ایران در سوریه به گسترش ائتلاف و هم پیمانی با کشورهای متحد در خاورمیانه پردازد.» [17]

در گزارش پنتاگون به چالش های اصلی وزارت دفاع در سال ۲۰۱۸ میلادی (۱۳۹۷ خورشیدی) اشاره شده است. این گزارش به این مساله اشاره کرده که ایران عامل تهدید کننده امنیت جهانی برای آمریکا به شمار می رود چه این کشور اهداف منطقه ای فراوانی دنبال می کند و به دنبال توسعه توانمندی های هسته ای است. در این گزارش همچنین به حمایت حکومت ایران از رژیم بشار اسد و حزب الله لبنان و نقش ایران در ایجاد نابسامانی در یمن از طریق حمایت مالی و نظامی حوثی ها -نیروهای شورشی و مخالف دولت مشروع یمن- اشاره شده است. در این گزارش به نقل از مدیر سابق سازمان سیا مایک پمپئو گفته شده که ایران از طریق مزدوران خود (حزب الله در لبنان و سوریه و گروه های شبه نظامی شیعی در سوریه و عراق) در صدد تثبیت نفوذ و تسلط بر منطقه هلال شیعی جدید است. این منطقه از بیروت تا تهران کشیده شده است. حزب الله از جمله متحدان ایران «فاصله چندانی تا دست یابی به این هدف» ندارد. گزارش وزارت دفاع افزود «فعالیت های ایران به طور مستقیم به اسرائیل و متحدان دیگر آمریکا در خاورمیانه ضربه می زند.» [18]

۳- وزارت امور خارجه:

مایک پمپئو اکثریت آرای مجلس سنای آمریکا را برای تصدی وزارت امور خارجه کسب کرد. اغلب نمایندگان سنا جمهوری خواه هستند. همزمان با آغاز به کار پمپئو وزارت خارجه دیدگاه سخت گیرانه تری درباره برنامه هسته ای در پیش خواهد کرد. به دنبال برکناری تیلرسون - یکی از منتقدان خروج آمریکا از برجام - رویکرد وزارت خارجه و پرزیدنت ترامپ در این زمینه همسویی بیشتری خواهد داشت. یکی از دلایل برکناری تیلرسون به قول اظهارات ترامپ اختلاف دیدگاه های او و ترامپ در مورد آینده برجام بود. ترامپ در این زمینه گفت « به نظر من توافق هسته ای با ایران بد و به نظر تیلرسون خوب است. من خواهان خروج از برجام یا اصلاح آن هستم اما تیلرسون نظر دیگری در این باره دارد.»^[19] اما در مقابل موضع تند ترامپ درباره ایران مورد تایید پمپئو است.^[20]

پمپئو به عنوان نماینده سابق سنای آمریکا هم منتقد برجام بوده و حالا نیز به عنوان وزیر خارجه آمریکا از مخالفان برجام است. پمپئو گفت «برجام توافق غیر معقولی بوده که منجر به افزایش خطر برای آمریکایی ها می شود». حالا درست است که برجام برنامه هسته ای ایران را برای چند سال به تعویق انداخت اما در عمل ایران توانمندی برای ساخت زرادخانه هسته ای در پایان مدت زمان قید شده در برجام را حفظ کرده است. پمپئو افزود «حکومت ایران کمر به نابودی آمریکا بسته است.»

پمپئو در نخستین سالگرد امضای برجام (۲۰۱۶ میلادی - ۱۳۹۵ خورشیدی) به انتقاد برجام اکتفا نکرده و گفت حکومت دینی در ایران باید سرنگون شود. به دنبال پیروزی ترامپ در انتخابات ریاست جمهوری آمریکا در هشتم نوامبر ۲۰۱۶ میلادی (۱۸ آبان ۱۳۹۵ خورشیدی) پمپئو اعلام کرد که او مثل خود ترامپ به دنبال لغو توافق «فاجعه بار» برجام است. اسناد محرمانه ای که از مخفیگاه اسامه بن لادن در ابیت آباد پاکستان به دست آمده بودند توسط پمپئو که در آن زمان رئیس سازمان سیا بود افشا شدند. این اسناد شامل تماس های تلفنی میان ایران و رهبر سابق گروه القاعده است.^[21]

۴- دستگاه قانونگذار (کنگره):

هر چند گروهی از اعضای جمهوری خواه و دموکرات کنگره آمریکا منتقد برخی مفاد برجام هستند اما با این حال تمایلی به خروج یکجانبه آمریکا از برجام ندارند. این عده بر این باورند خروج یکجانبه آمریکا از برجام منجر به انزوای آمریکا و شکستن ائتلاف بین واشنگتن و متحدان اروپایی استراتژیک مثل فرانسه و انگلیس و آلمان می شود. این در حالیست که این سه کشور نقش بسزایی در دستیابی به توافق هسته ای با ایران ایفا کردند و بنابراین خروج یکجانبه از برجام با القای این مساله که آمریکا وعده های خود را نادیده گرفته حامل پیام منفی برای متحدان و کشورهای متخاصم آمریکا خواهد بود. به این دلیل،

اکثر اعضای مجلس سنا و نمایندگان بر لزوم همکاری با ائتلافی از کشورهای متحد در جهان برای رایزنی درباره وضع چند شرط جدید در سند برجام به جای خروج یکجانبه از برجام تاکید کردند.

بسیاری از اعضای جمهوری خواه و دموکرات کنگره طرح های متعددی برای تشدید تحریم ها علیه ایران ارائه کرده اند. البته این طرح ها ارتباطی به پاییند بودن یا نبودن ایران به برجام نداشته و در راستای مقابله با نفوذ ایران و نقش بی ثبات کننده این کشور در خاورمیانه مطرح شده اند. به عقیده این عده تحریم ها علیه ایران می تواند به دلیل برنامه موشکی بالستیک وضع شود و بدین ترتیب افراد یا شرکت ها یا بانک های خارجی که در توسعه برنامه موشکی ایران دست دارند و نیز سپاه هدف تحریم قرار بگیرند.^[22] همچنین طرح هایی در مورد وضع قوانین و مقررات برای تحریم انتقال سلاح های متعارف به مقصد و مبدا ایران و نیز تحریم ایران به دلیل نقض حقوق بشر در کنگره مورد بحث و بررسی قرار می گیرند. اعضای کنگره در پی این هستند که ابزارها و ساز و کارهای اضافی در اختیار دولت ترامپ قرار دهند تا بدین ترتیب دولت آمریکا بتواند حکومت ایران را به خاطر اقدامات و فعالیت های بی ثبات کننده در منطقه و توسعه فناوری موشکی غیر قانونی و خطرناک و حمایت از تروریسم مورد بازخواست قرار دهد. همه اقدامات حکومت ایران بر خلاف امنیت ملی آمریکا و متحدانش در منطقه به شمار می رود.^[23] کنگره در راستای اقدامات سخت گیرانه در قبال حکومت ایران به دنبال وضع تحریم علیه بازوهای حکومت به ویژه حزب الله لبنان و سپاه است اما در عین حال این نهاد آمریکایی تمایلی به اقدام مستقیم علیه برجام ندارد.^[24]

چندین جلسه استماع در دو مجلس کنگره درباره ایران برگزار شد. مقامات دولت آمریکا و کارشناسان مسائل ایران و تسلیح هسته ای و صاحب نظران مسائل خاورمیانه در این جلسات درباره تاثیر لغو برجام بر امنیت منطقه و جهان^[25] و اقدامات بعدی دولت آمریکا بعد از اعلام عدم پایبندی ایران به مفاد برجام توسط پرزیدنت ترامپ سخن گفتند.^[26]

چهارم: سیاست دولت ترامپ درباره ایران

در چند ماه نخست آغاز به کار پرزیدنت ترامپ در کاخ سفید مشاوران کلیدی ترامپ در عرصه سیاسی همچون استیو بنن استراتژیست ارشد سابق ترامپ و سباستین گورکا معاون دستیار ترامپ و استیو میلر مشاور ارشد سیاستگذاری ترامپ در متقاعد کردن رئیس جمهور به افزایش تحریم ها علیه تهران و لغو برجام نقش آفرینی کردند. اما اغلب اعضای تیم ترامپ به جز مایک پمپئو مدیر سابق سیا مخالف خروج آمریکا از برجام بودند چرا که به نظر این عده خروج یکجانبه آمریکا از برجام منجر به انزوای آمریکا در جامعه بین الملل و تنش میان

این کشور و متحدان اروپایی خواهان ماندن در برجام می شود. بدین ترتیب دست آمریکا از بررسی و نظارت بر برنامه موشکی ایران کوتاه می شود. کما اینکه خروج یکجانبه آمریکا از برجام نقض یکجانبه برجام بوده و موضع ایران در همه عرصه ها از جمله دست یابی این کشور به اسلحه هسته ای را تقویت می کند. جیمز ماتیس وزیر دفاع و ریکس تیلرسون (پیش از برکناری) و هربرت ریمنند مک مستر مشاور امنیت ملی ترامپ و جوزف دانفورد رئیس ستاد مشترک ارتش آمریکا طرفدار ماندن آمریکا در برجام بودند اما گویا این گروه بازی را به ایدئولوژی گرایان باختند.^[27] حالا پس از استعفای مشاوران منتقد برجام به نظر می رسد که گروه دوم ظاهراً بازی را به طور موقت برده است.^[28] ترامپ در اکتبر ۲۰۱۷ میلادی (مهر ۱۳۹۶ خورشیدی) به کنگره شصت روز مهلت داد تا با وضع قانونی از توسعه برنامه هسته ای نظامی ایران جلوگیری و برنامه موشک بالستیک را مهار و حمایت ایران از تروریسم را متوقف سازد. چنانچه کنگره نتواند چنین قانونی تدوین کند این به معنای خروج یکجانبه آمریکا از برجام خواهد بود.^[29]

کاخ سفید در دوازدهم ژانویه ۲۰۱۸ میلادی (۲۲ دی ۱۳۹۶ خورشیدی) اعلام کرد پرزیدنت ترامپ برای سومین بار بعد از آغاز به کار خود به عنوان رئیس جمهور آمریکا برجام را به دلیل پایبندی به این توافق تمدید کرد اما کاخ سفید به نقل از ترامپ یادآور شد که چنانچه کنگره به اصلاحات مورد نظر وی بی توجهی کند این آخرین باری است که ترامپ برجام را تمدید می کند. کاخ سفید در عین حال به دو گزینه احتمالی اشاره کرد: ۱- رفع نواقص فاجعه بار برجام. ۲- خروج آمریکا از برجام.^[30]

در سیزدهم اکتبر ۲۰۱۷ میلادی (۲۱ مهر ۱۳۹۶ خورشیدی) استراتژی جامع آمریکا در مقابل ایران توسط کاخ سفید منتشر شد. دامنه اقدامات تهدید آمیز ایران به عدم پایبندی به مفاد برجام محدود نمی شود بلکه حکومت ایران به توسعه برنامه موشک بالستیک و حمایت مالی تروریسم و تندرو و حمایت از رژیم اسد و نقض حقوق بشر علیه مردم سوریه و خصومت ورزی با اسرائیل و تهدید کشتیرانی بین المللی در منطقه استراتژیک و سوق الجیشی خلیج عربی و حمله سایبری علیه آمریکا و اسرائیل و متحدان و شرکای آمریکا در خاورمیانه و نقض فاحش حقوق بشر و بازداشت خودسرانه شهروندان خارجی از جمله شهروندان آمریکایی می پردازد. اصول بنیادین این استراتژی عبارتند از:^[31] همکاری با متحدان برای مقابله با فعالیت های بی ثبات کننده ایران در خاورمیانه و حمایت ایران از مزدوران تروریست در منطقه. افزایش تحریم علیه حکومت ایران در راستای منع ایران از تامین مالی تروریسم. بررسی و ایجاد راهکار برای موضوع موشک های بالستیک و تسلیحات ایران که عامل تهدید کننده ای برای همسایگان و تجارت بین المللی و آزادی کشتیرانی به شمار می رود. جلوگیری از دسترسی ایران به ابزارهایی که منجر به دست یابی ایران به اسلحه هسته ای می شود.

پرزیدنت ترامپ در راستای اجرای این راهبرد مسئولیت وضع تحریم های سنگین علیه سپاه پاسداران و مقامات ارشد و عوامل و شرکت های وابسته به آن را به وزارت خزانه داری آمریکا واگذار کرد. ترامپ همچنین متحدان آمریکا را به وضع تحریم غیر هسته ای و تحریم برنامه موشک های بالستیک حکومت ایران فراخواند. تحریم های مورد نظر ترامپ فعالیت های ایران برای حمایت از تروریسم و کلیه اقدامات تخریبی ایران در منطقه و جهان را هدف قرار می دهند.

دولت ترامپ در راستای مقابله با نفوذ ایران و فعالیت های بی ثبات کننده این کشور در خاورمیانه تحریم هایی علیه ارگان ها و شبه نظامیان وابسته به ایران در منطقه و در راس آنها حزب الله لبنان و جنبش مقاومت اسلامی (حماس) در نظر گرفت.

در ژانویه ۲۰۱۸ میلادی (دی ۱۳۹۶ خورشیدی) جف سشنز وزیر دادگستری آمریکا از تشکیل کمیته ویژه در اداره مبارزه با مواد مخدر درباره نقش حزب الله لبنان که در فهرست «گروه های تروریستی» آمریکا قرار دارد در قاچاق مواد مخدر خبر داد. استیون منوچین وزیر خزانه داری آمریکا هم از تحریم ۷ شرکت و ۶ شخصیت حقیقی مرتبط با حزب الله خبر داد. او گفت این نخستین دوره تحریم ها است و تحریم های دیگری در راه است. وزارت خارجه آمریکا در اواخر ژانویه ۲۰۱۸ میلادی (بهمن ۱۳۹۶ خورشیدی) اسماعیل هنیه رئیس دفتر سیاسی جنبش حماس و جنبش «الصابرین» مورد حمایت ایران را در فهرست سپاه «تروریسم» قرار داد.^[32]

وزارت امور خارجه آمریکا برای اطلاعاتی که به دستگیری دو عضو ارشد حزب الله لبنان منجر شود جایزه دوازده میلیون دلاری تعیین کرد. این دو نفر طلال حمیه که گفته می شود رئیس به اصطلاح «گروه عملیات برون مرزی حزب الله» است و فواد شاکر یک فرمانده نظامی بلندپایه عملیاتی حزب الله هستند.^[33] رئیس جمهوری آمریکا گفت طرح قانونی احتمالی کنگره درباره برجام باید چهار شرط اصلی داشته باشد و همه عوامل تهدید آفرین ایران برای آمریکا و متحدانش را در بر بگیرد:^[34]

بایستی از ایران بخواهد اجازه بازرسی های نظامی فوری در تمامی سایت های مورد درخواست بازرسان بین المللی را بدهد.

بایستی ضمانت کند ایران هرگز حتی به تملک سلاح هسته ای نزدیک هم نمی شود. بر خلاف این توافق هسته ای مفاد آن طرح نباید تاریخ انقضا داشته باشد. سیاست دولت من این است که تمام مسیرهای ایران برای دست یابی به بمب نه برای ده سال بلکه برای همیشه بسته شود. اگر ایران این خواسته ها را رعایت نکند تحریم های آمریکا به خودی خود از سر گرفته می شوند.

این طرح باید در قوانین آمریکا ذکر کند که موشک های دوربرد و برنامه های تسلیحات اتمی جدا نشدنی هستند و ساخت و آزمایش موشک بالستیک توسط ایران بایستی مشمول تحریم های شدید شود.

رئیس جمهور آمریکا خطاب به اعضای کنگره گفت که باید نواقص برجام را رفع کنند و اگر کنگره به نتیجه نرسد از برجام خارج می شود. اعضای جمهوری خواه و دموکرات کنگره به دنبال راهکاری برای کسب رضایت و تایید ترامپ و تدوین طرحی همسو با خواسته های رئیس جمهور هستند. آنها در عین حال تمایلی به لغو برجام ندارند. مجلس نمایندگان در حال بررسی و تدوین طرحی برای تشدید تحریم علیه ایران و تمدید محدودیت به مدت نامحدود برای فعالیت های هسته ای ایران به منظور جلوگیری از دست یابی ایران به اسلحه هسته ای و اجازه بازرسی از تاسیسات هسته ای نظامی مشکوک و ایجاد محدودیت های نامحدود برای توسعه برنامه موشک بالستیک و تحریم ایران در خصوص پرونده حقوق بشر و حمایت های این کشور از تروریسم هستند. این طرح همچنین می تواند تحریم علیه سازمان های دیگر مثل نیروی نظامی یا نهادهای وابسته به نیروهای نظامی مثل سپاه و بسیج و ارتش و نیروی انتظامی را در برگیرد.^[35]

خلاصه:

پرزیدنت دونالد ترامپ موضع تندی درباره ایران در پیش گرفته است. او می خواهد جلوی نفوذ ایران در خاورمیانه را بگیرد و تمایلی هم به از سر گیری گفت و گو درباره پرونده هسته ای ندارد. کشورهای اروپایی متحد آمریکا که توافق هسته ای را امضا کردند منتقد دیدگاه ترامپ هستند. رویکرد ترامپ دلایل داخلی دارد. پرزیدنت ترامپ در کمپین انتخاباتی ریاست جمهوری خود با اظهارات و انتقاد تند برجام موفق به کسب تایید و رضایت مخالفان سیاست باراک اوباما رئیس جمهور سابق و هیلاری کلینتون وزیر امور خارجه و نامزد حزب دموکرات در انتخابات ریاست جمهوری شد تا جایی که او در یکی از همایش های انتخابی اش گفت که او برجام را به محض ورود به کاخ سفید پاره می کند. او با تداوم رویکرد سخت گیرانه درباره ایران و پرونده هسته ای به دنبال حفظ پایگاه رای خود است چرا که دولت آمریکا در حال حاضر با بحران ها و گرفتاری های داخلی فراوانی روبروست.

بسیاری از روسای جمهوری سابق آمریکا بعد از سال ۱۹۷۹ میلادی (۱۳۵۷ خورشیدی) به جز دوره دوم ریاست جمهوری باراک اوباما رویکرد مشابهی درباره ایران در پیش گرفتند. همه روسای جمهور آمریکا -چه جمهوری خواه و چه دموکرات- از رژیم جمهوری اسلامی ایران به عنوان حامی تروریسم یاد کرده و اقدامات حکومت را در راستای ایجاد بی ثباتی در خاورمیانه و نادیده گرفتن حقوق مردم ایران ارزیابی کرده اند. دولت های پی در پی در

آمریکا همواره با تلاش برای انزوای ایران و ایجاد ائتلاف ضد ایرانی در کشورهای قدرتمند منطقه و جهان و ارسال سلاح به کشورهای متخاصم با ایران در منطقه و حمایت گروه های اپوزیسیون و تحریم های اقتصادی و تسلیحاتی ایران به دنبال تغییر نظام جمهوری اسلامی بودند.^[36] حالا با توجه به بررسی مناسبات نهادهای اصلی و رسمی سهیم در تدوین سیاست خارجی آمریکا درباره برجام و اولتیماتوم ۱۲۰ روزه پرزیدنت ترامپ به کنگره و متحدان آمریکا برای رفع نواقص «فاجعه بار» برجام می توان به دو گزینه احتمالی در سیاست خارجی دولت ترامپ درباره ایران پس از پایان مهلت اشاره کرد:

نخست: خروج یکجانبه آمریکا از برجام: پرزیدنت ترامپ در کمپین های انتخاباتی در سال ۲۰۱۶ میلادی (۱۳۹۵ خورشیدی) و در مراسم ادای سوگند در بیستم ژانویه ۲۰۱۷ میلادی (اول بهمن ۱۳۹۵ خورشیدی) تا به امروز همواره به این مساله اشاره کرده که حکومت ایران مفاد برجام (توافق هسته ای در سال ۲۰۱۵ میلادی-۱۳۹۴ خورشیدی) را رعایت نکرده است. اما با وجود برکناری ریکس تیلرسون وزیر امور خارجه سابق توسط ترامپ و جانشینی مایک پمپئو که مثل خود ترامپ موضع تندی درباره ایران دارد باز هم خروج یکجانبه آمریکا از برجام با توجه به پنج دلیل اصلی دور از ذهن به نظر می رسد. **دلیل نخست:** مراکز تصمیم گیرنده در آمریکا نقش اصلی و موثری در ملایم شدن دیدگاه ترامپ درباره برجام داشتند. ترامپ در زمان کمپین های انتخاباتی و بعد از آن هم چندین بار گفت از برجام خارج می شود. وزارت امور خارجه یکی از موسسات بارز در این زمینه است. بسیاری از دیپلمات های که در این وزارتخانه مشغول کار هستند منتقد خروج یکجانبه آمریکا از برجامند. وزارت دفاع که ماتیس چهره مورد اعتماد و نزدیک به پرزیدنت ترامپ آن را هدایت می کند و نیز دستگاه قانونگذاری (دو مجلس کنگره) هم مخالف خروج یکجانبه آمریکا از برجام هستند.

دلیل دوم: تیم مشاوران امنیت ملی کنونی تا حالا مسئولیت تصمیم گیری در سطوح گوناگون برعهده داشته اند. این گروه منتقد خروج آمریکا از برجام هستند چه اینکه نتایج آن برای آمریکا فاجعه بار خواهد بود. **دلیل سوم:** پمپئو از زمان حضور در سنا یکی از چهره های منتقد برجام بوده اما دیدگاه او با تاثیرپذیری از ماتیس وزیر دفاع و از چهره های منتقد خروج آمریکا از برجام و دیگر سیاستمداران موافق با برجام در وزارت امور خارجه ملایم تر خواهد شد. بدین ترتیب پمپئو با بازنگری در دیدگاهش نسبت به برجام در دوره تصدی وزارت امور خارجه به بررسی نتایج خروج آمریکا از برجام بر منافع و امنیت ملی نه تنها آمریکا بلکه بر امنیت کل خاورمیانه و جهان می پردازد و اینکه خروج از برجام تا چه اندازه راهکارهای دیپلماتیک را در معرض خطر قرار می دهد. دیپلماسی تنها ابزار وزارت خارجه آمریکا برای تعامل با تنش ها و بحران های بین المللی است.

دلیل چهارم: متحدان اروپایی آمریکا خواهان ماندن در برجام هستند. بنابراین خروج یکجانبه آمریکا از برجام منجر به انزوای دولت آمریکا در عرصه بین المللی شده و بر همکاری بین آمریکا و اروپا هم تاثیر منفی گذاشته و چهره واشنگتن را در برابر متحدان سنتی اش خدشه دار کرده و آمریکا را به عنوان کشوری که چندان به تعهدات بین المللی خود پایبند نیست معرفی می کند.

دلیل پنجم: خروج یکجانبه آمریکا از برجام تلاش های دیپلماتیک آمریکا و سازمان ملل برای خاتمه دادن به بحران برنامه هسته ای کره شمالی و تلاش های مربوط به منع گسترش سلاح های هسته ای در جهان را در معرض چالش قرار می دهد.

گزینه دوم: افزایش تحریم های غیر هسته ای. این گزینه محتمل تر به نظر می رسد. کنگره (مجلس نمایندگان و مجلس سنا) با همکاری نهادهای تصمیم گیرنده می کوشند تا قبل از پایان اولتیماتوم ۱۲۰ روزه قانونی وضع کنند که مانع خروج یکجانبه پرزیدنت ترامپ از برجام شود. چه اینکه این توافق مورد تایید متحدان اروپایی آمریکا است. در این قانون همچنین محدودیت های بیشتری توسط آمریکا و جامعه بین الملل برای مهار و سرکوب اهداف هسته ای ایران و توسعه برنامه موشکی و مقابله با اقدامات بی ثبات کننده اش در خاورمیانه در نظر گرفته می شود. کما اینکه دستگاه های اجرایی مسئولیت هماهنگی بین تلاش های بین المللی در راستای جلوگیری از تسلیح گروه های شبه نظامی مسلح توسط ایران را به عهده می گیرند. گروه های شبه نظامی مثل حزب الله لبنان به نیابت از ایران در عراق و سوریه می جنگند. این گروه ها علیه کشورهایی که سیاست های ضد ایرانی درپیش گرفته اند فعالیت می کنند.

در این راستا، برکناری ریکس تیلرسون وزیر امور خارجه توسط پرزیدنت دونالد ترامپ پیام روشنی به پمپئو می رساند. این پیام این است که واشنگتن با درپیش گرفتن موضع تند در قبال ایران تا پیش از ضرب الاجل ۱۲ مه (۲۲ اردیبهشت ۱۳۹۷ خورشیدی) خود را برای از سرگیری تحریم های آمریکا علیه ایران آماده می کند.^[37]

تحلیل دیگری که در این زمینه وجود دارد این است که هر چند خروج یکجانبه آمریکا از برجام مخالفان بسیاری چه در اعضای تیم پرزیدنت دونالد ترامپ و چه در متحدان اروپایی آمریکا و حتی روسیه و چین دارد اما با این حال به نظر ترامپ و مایک پمپئو وزیر امور خارجه آمریکا برجام توافق فاجعه آمیزی بوده و باید لغو شود. بنابراین این احتمال وجود دارد که رئیس جمهور آمریکا پس از پایان ضرب الاجل دستگاه های قانونگذاری و متحدان اروپایی برای اصلاح برجام خروج آمریکا از برجام را اعلام کند چه اینکه تصمیم گیری های ترامپ در بسیاری از موارد بر خلاف توصیه مقام های مراکز تصمیم گیرنده بوده است. البته نشانه های تصمیم ترامپ مبنی بر خروج از برجام روشن است. تغییرات گسترده در

تیم امنیت ملی ترامپ و برکناری مک مستر مشاور امنیت ملی - از چهره های منتقد ترامپ در عرصه سیاست خارجی - و بی توجهی ترامپ به توصیه های مک مستر و انتصاب جان بولتون - از چهره های راست افراطی خواهان رویکرد نظامی علیه ایران و کره شمالی - به جای مک مستر تاکیدی بر نیت ترامپ برای خروج از برجام است. ترامپ با این انتصابات تازه به دنبال مسلط کردن چهره های همفکر خود در پست های رده بالای مراکز تصمیم گیرنده در آمریکا است. کما اینکه به این نکته باید توجه کرد که پرزیدنت ترامپ با تکیه بر حلقه نزدیک خود در مورد مسائل سیاست خارجی تصمیم می گیرد.

پی نوشت ها:

- [1] Ray Takeyh: An Iran Course Correction, in National Review, Vol. 69 Issue 21 (November ,13 2017), p.30
- [2] منار الشوربجی: رئیس جمهور آمریکا چطور انتخاب می شود؟ محدودیت و پیچیدگی و مسائل دیگر (کیف ینتخب رئیس امریکایی؟ قیود و تعقیدات و اشیاء أخرى). قاهره: کتابخانه بین المللی الشروق. 2008. صص 18 و 19.
- [3] عمرو عبد العاطی: معامله مقاومت: آیا «رئیس جمهور جدید» می تواند معادله نهادهای تدوین کننده سیاست خارجی آمریکا را تغییر دهد؟ (هل یغیر «الرئیس جدید» المعادلة المؤسسية للسياسة الخارجية الأمريكية؟). مجله السیاسه الدولیه. ضمیمه تحولات استراتیجیه. شماره 206. اکتبر 2016. صص 19.
- [4] برای کسب اطلاعات بیشتر درباره دلایل کم رنگ شدن نقش کنگره در تدوین سیاست خارجی آمریکا رجوع شود به:
- Zahid Ali Khan & Munawar Sabir: President Vs Congress in US Foreign Policy: Cooperation or Confrontation, in Journal of Political Studies, Volume 20, Issue 1, 2013, p.155.
- [5] برای کسب اطلاعات بیشتر درباره نقش رئیس جمهور و دستگاه های اصلی اجرایی سهم در تدوین سیاست خارجی آمریکا رجوع شود به: عمرو عبدالعاطی: معامله مقاومت: آیا «رئیس جمهور جدید» می تواند معادله نهادهای تدوین کننده سیاست خارجی آمریکا را تغییر دهد؟ (هل یغیر «الرئیس جدید» المعادلة المؤسسية للسياسة الخارجية الأمريكية؟). همان. صص 20-21.
- [6] برای کسب اطلاعات بیشتر درباره کشمکش و رقابت تاریخی میان قوه مجریه و مقننه در فرآیند تدوین سیاست خارجی آمریکا رجوع شود به:
- Salah Oueslati: U.S. Foreign Policy and the Complex Factors: in the Decision-Making Process. in Society, Volume 51, Issue 5, October 2014, pp 475-474.
- [7] Dexter Filkins: The Breaking Point: Will Donald Trump let Rex Tillerson do his job?, The New Yorker, October 2017 ,16, p.44.
- [8] Jack Corrigan: State Department Lost %12 of its Foreign Affairs Specialists in Trump's First 8 Months, Government Executive, February 2018 ,9. <http://cutt.us/nkSgB>, accessed February ,12 2018.
- [9] Ibid., p.53-52.
- [10] Read Donald Trump's Speech to AIPAC, Times, March 2016 ,21. <http://cutt.us/KTgPH>, accessed February 2018 ,15.
- [11] Ray Takeyh, op.cit., p.30.
- [12] Remarks by President Trump on Iran Strategy, White House, October 2017 ,13. <http://cutt.us/bybk1>, accessed February 2018 ,8.
- [13] President Trump's Speech to the Arab Islamic American Summit, White House, May 2017 ,21, <http://cutt.us/45tCT>, accessed February 2018 ,8.
- [14] The White House, National Security Strategy of the United States of America, Washington. D.C: December 2017, p.49-48.
- [15] Wesley Morgan, How Mattis softened on Iran — for now, Politico, January 2018 ,16. <http://cutt.us/a5hVb>, accessed February 8.
- [16] صبری سمیره: تیم پرزیدنت دونالد ترامپ است که درباره خاورمیانه تصمیم می گیرند. (فریق رئیس امریکایی دونالد ترامب المسؤولون المعینون بالشرق الأوسط). مجله پژوهش های استراتژیک. جلد بیستم. شماره 78. صص 90.

- [17] Summary of 2018 the National Defense Strategy: Sharpening the American Military's Competitive Edge, P10 ,1,2. <http://cutt.us/eaCi1>, accessed February 2018 ,8.
- [18] Defense Department Inspector General: Top DoD Management Challenges-Fiscal Year 2018, Washington. D.C: November 2017 ,20. P.7-6.
- [19] Peter Baker, Gardiner Harris And Mark Landler: Trump Fires Rex Tillerson and Will Replace Him With C.I.A. Chief Pompeo, The New York Time, March 2018 ,13. goo.gl/Pmwm76., accessed March 2018 ,22.
- [20] Kambiz Foroohar: Pompeo Gives Trump an Ally on Iran Deal, But Only in Washington, Bloomberg, March 2018 ,14. accessed March 2018 ,22.
- [21] Robin Wright, With Mike Pompeo at the State Department, Are the Über-Hawks Winning?, The New Yorker, March 2018 ,13. goo.gl/jRmxWW. accessed March 2018 ,22.
- [22] Royce Introduces New Sanctions Targeting Iran's Illicit Missile Program, House Foreign Affairs Committee, March 2017 ,23. <http://cutt.us/7HrCF>, accessed February 2018 ,5.
- [23] Senators Applaud Committee Passage Of Comprehensive Bill To Hold Iran Accountable, Senate Foreign Affairs Committee, May 2017 ,25. <http://cutt.us/e5yTm>, accessed February 2018 ,5.
- [24] Reuters Staff: U.S. House passes sanctions on Iran-backed Hezbollah, Reuters. October ,26 2017, <http://cutt.us/KkKpD>, February 2018 ,10.
- [25] Nuclear Deal Fallout: The Global Threat of Iran, House Foreign Affairs Committee, May ,24 2017. <http://cutt.us/6uVPx>, accessed February 2018 ,5.
- [26] The President's Iran Decision: Next Steps, House Foreign Affairs Committee, October ,25 2017. <http://cutt.us/1fJZS>, accessed February 2018 ,5.
- [27] John Thompson, Oliver Thränert: Trump Preparing to End Iran Nuke Deal, Center for Security Studies Policy Perspectives, Volume. 5, Issue. 4, August 2017, p.2.
- [28] Carol Morello and Anne Gearan: «Trump warns he will withdraw U.S. from Iran nuclear deal if fixes not made, The Washington Post, January 2018 ,12. <http://cutt.us/lm80M>. accessed February 2018 ,5
- [29] Remarks by President Trump on Iran Strategy, Op.cit.
- [30] Statement by the President on the Iran Nuclear Deal, White House, January 2018 ,12. <http://cutt.us/zChiT>, accessed February 2018 ,10
- [31] Remarks by President Trump on Iran Strategy, Op.cit.
- [32] Michael Wilner: US initiates new Iran strategy with targeted sanctions on Hezbollah, Hamas, The Jerusalem Post, February 2018 ,6. <http://cutt.us/iVVSI>, accessed February 2018 ,10.
- [33] دولت آمریکا برای اطلاعات درباره دو تروریست عضو حزب الله لبنان جایزه 12 میلیون دلاری تعیین کرد. 24 اکتبر 2017. ورود 12 فوریه 2018. <https://goo.gl/giqxEa>
- [34] Statement by the President on the Iran Nuclear Deal, Op.cit.
- [35] H.R.-4821 Iran Freedom Policy and Sanctions Act, 115th Congress (2018-2017), January ,18 2018, <http://cutt.us/I0GX4>, accessed February 2018 ,10.
- [36] Seyed Hossein Mousavian: Trump's new Iran policy seeks perennial conflict, AL monitor, October 2017 ,18. <http://cutt.us/e1IbL>, accessed February 2018 ,5.
- [37]- Dan De Luce and Keith Johnson: Tillerson's Exit Could Doom the Iran Nuclear Deal, Foreign Policy, March 2018 ,13. goo.gl/Tuznak. accessed March 2018 ,22.